

Poe de doue ori in septembrie
 Jai-nu se potrivea cu
 Pictura pentru Austria
 pe un intragu . . . 10 r. v. a.
 - juneata de anul . . . 6 r. v. a.
 - tot luna . . . 3 r. v. a.
 Peste-Boscora si Stralutata
 pe un intragu . . . 14 r. v. a.
 - juneata de anul . . . 7 r. v. a.
 - tot luna . . . 3 r. 500 r.

REVISTA POLITICA.

DIURNALU POLITICU SI LITERARIU.

REVISTA POLITICA.

Pesta, 21 aug. 2 sept. 1865.

Constitutionalismul din 1861 proclama lege si starea dreptului public de la 1848, dar nu recu la realitate acota dorinta sa sa. Ce na potu face 1861, va implini - pe semne - anul acesta si cel de vine. Sunt multe si mai incordare fratilor nostri concetoiitori, favorite tote pana nech din partea guvernului. Transilvania cea multa probata, ar se mai de inea o proba, ea va fi eliamata intr'o diata noua, pe bazaa legii electorale Trne din 1848, sa o rosti a supru o bestine de unione cu Ungaria. Poporul romanu precepte delivru scrisoaz momentului, si va introducea tote poterie ce se-i pota pronuncii parera si intraga, in libertate delipna, nepierindu din vedere interesulu existintei ca natine.

Fiindc vedemu pe concetoiitori nostri nisindu la realizarea ideelloru din 1848, ni vine a minte ce ce amu facutu si noi Iomii in acelu tunc egomotus. Conducutoiri mititose nostre, in remuata peititura, era anului 1849 ceruta intre altele: 1) «Unirea tuturor Romanilor din statulu austriacu intr'o singura natine de sine statutie, sub sceptrulu Austriei, ca parte integrante a monarchiei.» 2) Administratiune natiegale in privinta politice si bese-riescac» in. La care pe gratiosulu romanu, cu labirea seculata pentru natinea romanu, ramaneu intre altele: 1) Petitiunea creditatiunii romanu o vora delega in celu mai scurtu timplu sup multiameria ei. Olmutu 25 ianra 1849.»

Din Mailata emise una cereclaria, imfitu pre dte Belעד, dar e mare deselineu intru acotele vore acte. Belעדul ha in scootarii si pretensiunea nationalitatii, carea anului dlui Mailata idaru ve cerea unu atare pasagiu. E mai bine asie, de catu se fi pronunciatu niseu principie mari, cari nu te pota ajutu cand e vorba de aplicarea lor. Vomu cerea deslegarea costineu de nationalitate la dieta, unde vomu gasi factori delipni apti spre aceta. A scrile ce sossou din Parisu, sunt imbu- curatoire pentru libertate publicu a la Francie. Se dice ce Imperatul Napoleonu si-a propusu intr'adeveru a corona opulu, a acoperi edifiului claditu de elu, si aceta a prin o lege despre respunsibilitatea ministeriale, urandu-i-se a potu tote sarcinele pe umeri sei, dalt'a parte a potu s'a convinsu ce procedur' de pana se nu numai nemuliamentele popularitatu, dar e periculosa si pentru elu, cec nimene si-pote intipnu cum de monarculu e respundiatoriu, si totu-i nu lu poti intreb.

Diurnulu englez «Morning Post» dedatu a desoperi acte secrete, de asea data supinde lumu ce niseu atituli secreti ai conventiunii de Gastein. Intru intulescul acestora artich, Au s'ia primose a supra si exercitiu d'ia gricli de principile de Augustenburg. Principatulu Holstein lu va da mai tardu Prussiai pentru desaudarea in bani, va introduce in numita tierra legea dana pentru presa si reuniuni. Prussia se indetorese cumca la senatulu confederatiunii de Francfurtu va propu a ascurare teritorialu ce lu sunt in Rusia. Diurnale strane se mai cupa de causule ce escaru cunoscutu turburari. Parerile lor sunt diferite, dar convinu intru a afirmu ce organelo guvernulu Romanlei nu lipsa de o moralitate mai mare.

Acte oficiale.

Cerculariul presidiale alu Eic. Sale cancelarului de certe ala Ungariei indreptatu calra comitii supremi denumiti de uru da.

Maj. Sa imp. si Apostolic reg. ce pre nat'a resolutiune din 8 Jun. a. e. indreptandu se pre gratiune a restituti saup de Avitatoru a L. cunctiend reg. sup. suspensa provisoriamente, trebira se afece schimburo si acote regule, cari pana acumu rostrina spre avitatoru guvernatorulu de comitate intre margini mai anguste.

Acote regule modificatiu si acomodate relatiunilor mai noue, se cuprindu in putativitate alaturate aci sub 7/, cari fase fiindu ci se referenca numai la desputariu pentru manipularea absoctiunii si pentru administratiune, in urmarca cuprinsulu lor nu potu s'ie de cinoara pentru drepturile cele imalte, ce comitii supremi cauta se la urmasa confirmu principiilor guvernului, ca astu folu intru interesulu totalu si alu patriei cu poteri unite si in existinta energica se se pregatose acota terena pre care continue, venitorulu Ungariu si se delega prin legelatiune.

Deacea cantu ca nemitele putativitati se fi iesescu de niseu observatiuni orientarie, care l. i. Tale la afeceie venitorie pota se inversea in citu-va de cinoara.

Canda la demandatare pre nat'a a Maj. Sa imp. si Apostolic reg. am primitu conducere afeclorulu uru, iust-am in scootinta marginia mea poteri, si sarcinile multilaterale a le misiuni noue. Dar, de demandatare, cu paratia reprezentantulu a nu sparit acotea creatiune, nu pleca demandatare Democra- ti Regului nou, ca speranta cu intru niasiatu mele spre binele patriei nostre vora fi sprijinitu de intelligen- tia seriosa a natinei si de aczi barbati, per cari incederea Maj. Sale i-a radicitu la demanatare de guvernatori comitatensi.

Cumca nu s'am isielatu contandu pre acotea aplicatiu, adeveroseu, afara de declaratiunile drunctate patriotice, temperate si de omne de seriozitate momentale, ince si alei stupente, cari ni permita a spera cumca alati natinei cu senita patriotice se voru adupa sub standardu guvernulu, care si-a alese de acota niasintieloru sale realizarea prin dieta a starei legi.

Conforma principiulu acestu-i ala dreptimele mele, consideru de prima me problema pregatirea delegarilor costinabile pedinte de legatulu publico, astu folu da dreptare constitutionalu si istorice a le patrii nostre se se aduca in comonata cu existint'a imperialu si cu pusectiunea lui de potere, legat' ai (patriei) cu provinciele creditarie baata pre sanctiunea pragmatica, din ce in ce se sa mai interese, prin respectare impetrata a drepturilor, oblogamintora si a interesulu, prin considerarea seriosa a relatiunor statatoare si prin legamintele amorei fratice.

La incedere desputatiunilor cari conduc spre scopulu acotu-i, nu pota a nu remonosea gratiune ce se nasou d'ia conventiune stari prestate a tierci cu pretensiune constantate de droptu, si a carora impresiune mai ca daunatoria, o totomoseu numai acota creditulu cumca restitutiore delipna a legatitatu materialu si formalu acitu de dorit, numai pe calea legelatiunii se va potu mediolu, saluina supravieci- tate, confirmandu incescitateu problemu comune si luandu in scootinta cercuarete exceptiunali cari nu se pota schimba rapede fara de agurari periculose - prin alipirea cu incedere de guvern' va face cu po- tinte ca debaterile detaliu se se incepa in limice caktu mai curandu.

Fiindc acota-a scopulu principala, la care trebue se niasa fideu patriota a evertatu, si fiindc trebue fideu a afecloru provisorie agurari in anuul incederea publicu si restu si o rounu a autoritatii oficiale, - guvernulu abia i-a romas alta de alisu de catu a sustenu organismulu prestate ala comitate- loru intru interogate pana la desputatiune ulterioari a le legislatiunii, si d'ocamdata se restringe numai la atari schimburi, cari se dovedoseu de asperate intru interesulu binele publicu si ala serviciulu.

Prensuntatiune sa face la Tr-
 popoia Trava Sava-Carolus in
 str'at-Orizontu Nr. 2. dea ocupati-
 zatiu la Redactiune Jurnaliu
 B r a t r a S a a c a v l u i (Zoolo-
 G i a r u) N r . 2 . u n d e e s t a t a
 bolu acutiene cu pisenu iduatiune
 delipna, apudicatu etc.
 Sectoiu adunatu cu ascurandu
 a anoneu nu se primise. Scripote
 publicitate se voru abia.

Pentru inserandu publicitatiunoru
 an a se rugandu 6 crezoti de linia -
 Unu era stipulata costu 10 or. v. a

Conforma acotu principu, daci schimbaru stitu- mei nu potu s'ie afecei, totu pentru demanatare oficialilor de omene si cari si-implicandu dreptimele ce pantiulate, d'alta parte tote si cauta se atribuece importanta desclinau acote impregurari, cumca atari oficiali, cari din lipsa calificatiune delipne, a diligenti- sei sau a tactului nu merita incedere, sau cari nu si-pota afecei, totu cu neparteanu, se fi inlocuioara prin alti indidivii apti, cari potu si-implicandu publicu, - de la a carora participatiu, radicata preatu tote altu respecte, potu se acceptu cu ascurate, cumca in tempota prestatate fatale, interese publicu sa le vora supune la formalitate de aplicare, si ca pentru acota-i nu voru degeu serviciulu lor guvernulu si publi- culu ce incedoseu d'aca binecventurati ordini.

Conoscandu sentimentulu patriotice ala natinei ungarese, si spiritulu ei impaciatu care sa i-ndetore- ta a sa oca de rememintele noiose a le tre- cutului, creca forte cumca in numita mea apuratu nu se vora impuisti precum nu va lipsi acot' acota pretiutu concularu, pre care cu delipna linsire contenzu d'ia partea capilora de comitate pentru a moloma in moda creatiunilor spirituale mai iritabile, pentru a linsii opiniune publicu care adese se atitua de evenemintele miei, servindu numai interesulu impetratu de le formalu si a patrie.

Guvernatorulu comitulu vora potu impresia ingrijite patriotice cari niasane la vestitoriu rapelu a avitatoriu municipalu mai alisu prin acota ascurare cumca guvernulu consilera institutiune municipale de ura d'inter margele cele mai pretios- e a constitutionalu iust' dar totcu d'acca cantu se se foresea ca un cum-va infarsu de clasea legelativa si fara promergeri nesoprate se o face de terenu pentru aguritiu plus de patine, ce pota se se nasou intru d'ia o precepere rare a relatiunilor, - in d'ia impresiune n'aru lasa neatinu nele cercurile mai late, si temperatiu sanctiosa patriotice ce o roosee mai pre us de tote seriozitateu momentular, ar fi silita ad cada (temporatu) sub presiuneu pretensiunilor cari nu voluesu a sa tergu cu cercuarete.

D'alta parte comitii supremi prin controlarea desputatiunilor avitatoriu oficiale, si prin rebansarea neceratoariu a voru afecei statu d'ia in forma si oficialilor autoritateu trebunioasa desclinau d'aca in respectivu se va ince ordinit'a cumca oficialu existantenu nu e acota, ci unu mediolu ce afeceie ad- ministratiuni si interesulu comune, - cumca portare oficialiloru asperantioru, in taptu, straina de pedesele formalitatiore de prisosa, acota mai cu d'ina va castigi incedereu guvernulu si a publiculu, - cumca temporeu strau'indateu pretiutu incordari straoardine de poteri, dicit fi-care cu niasintu in- d'oitu si cu delipna supunere stradiaceu la implinire dreptimele sale, - cumca in fine delu guvernulu consilera sotea oficialiloru sei de unu obiectu seriosu de ingrijire, cu tote acote-a de la subordinati sei nu va suferi o procedura contraria dreptimelu sale si in- teresulu comune si afecei statu d'ia in forma si exceptionalu prestatu se pote radica la gradulu orientatoriu dreptu si ascuritatu oficialu.

Deci d'aca principiulu inirate aci sumu in linia- mitele principale, se va judeca procedur' afeclorulu, si acolo unde binele publicu pretinde schimburi de persoae, acote se voru intepu intru cercuarete exceptiunali cu alaturare proceduri formale pre- scrite prin paragrafulu 9 din pantatiunele de sub 7/ dar cu certitudine posibile a autoritatii oficialu.

Dar fiindc cu guvernulu ar se sinitata mai cu sena intr'acolo, ca in presen'a micamintieloru electo- rali, machina administratiunii se nu sufre vo' im- pedire, dar si motive politice de mare importan- ta si suatoseu o ingrijire desclinau la schimbare in corpulu oficialiloru, in urmarca alaturatei regula- toru cuprime in sumbele pantatiune, am doritu a Te- receseu cu confirmare pre . . . , unde desputa- timitile ce le veti indrepta afecei afecei d'ia d'ia- novoe si a sterneru in ante de realizare lor pentru invincibilitate anteriora diti Tavernicu pe langa unu raportu completu, numele oficialiloru ce se voru deman- siana, a celor-a ce-i vora inlocui si adaugandu propoziite despre tratarea regulara a individiuoru in- d'epretatiu la provisiune d'ia parteu statatulu.

Principiile generale pentru administratie si concodarea afacerilor dupa cari se regula principiile fundamentale a te guvernare-tilor.

1. Comitele suprem (Jucntiunata de comite suprema) sta in fruntea guvernului constituit si a conduceri administratiei, si in susul acesteia de aptivitate e supusa nemediocritii controlu reg. de Locutiunea.

2. Comitele suprem condace si controla intr' a administratiei si justitia in comitatul seu.

3. Comitele suprem e indetozat a griji de sustinere finansi si a securitatii publice si eventualitate de restitutie a, — a anu si securitatei personale in contr' a atacurilor nelegale, — a insusiri prin cila e cu poztia banastara si protejale si materiale a comitatului, dezvoltarea industriei si a comercialei, si a pregustare acasta a griji deslinita pentru administrarea buna a casei, a sanitarie si de investimentu, pentru sustinere in stare buna a medicilor de comunicatie, — a indemna pe oficialii supasi lui la aptivitate, si la procedura regulata, inleptea si cu tactu, care sa castige increderea publica, — a infirma anunturile cari potu conduce la astutarea liniei publice si a legitimatilor de facilitate, cu una conventa a guvernului comitatului inceditate griji sale cu energia si temerantia, si a incintia oficialului superioru respectivu despre evinimtele ce receru despatietii mai inalte, sau sunt de alta interesu publicu.

4. Daca periclitarea mai mare a securitatii are ori si persoane au receru aplicarea poterei armate, comitele suprem o pote ordina acasta cu interventio-rea ofitatorulu militari, cari in asta privinta au primit instructiuni.

5. Comitele suprem o detoria a si castiga neinteropu comunitate despre carala, inactiuni, falsu, justitie, casuetea caratei fondului si de contributie, si daca d' un experienta sa, d' in anu asamblee parlamentu sau d' in raportu supasulu sau s' aru inconstientu despre fapte negulate sa cu certitudine cu receru vindicare, fara intardare va face despatietii necesare in aser'a sa de aptivitate, sau caminatate va incintia oficialulu superioru competente lastrandu parera sa.

6. Comitele suprem are dreptu a preziede in sedintile tribunalelu comitatene, a scesului ordinale si a propozitiilor si pe cazulu justitiale conform dreptulu sau d' a guvernului si contu — intre marginele sustinatoru a legi formalu pote aduce la validitate despatietii referitoare la conducerea afacerilor, cari (despatietii) asigura esecutarea buna a casei sau a disciplinii penale si teze asidera de acer'a supravieglare comitatul supremu.

7. Mai in celo comitele suprem e indetozat a interabinti infantiu sa, ce indetozati la constructio-rea sa respectuile si pe cazulu justitiale, pentru scopurile organizatiunilor statuale, si astu-flo sa scape de sarcina esecutiunale d' alta parte sa vegheze cu grije a supra-interesora colaboratorilor, — si in asta privinta vor-o procedura nelegale despre care au primu inconstientu, sau o incintie-tia la leu mai naltu spre vindicare.

8. Comitele supremu mediceose cu controlu

publicarea ordinarioru mai nalte in comitatulu intragu.

9. Pana ce pr caia legislatio-ne se voru face despatietii pentru organizarea comitatulu, comitele suprem va implini prin substitutie leuorle vacante a le ofitatorulu, numai la aplicarea leuorle de v-acomita prima o detoria a cere mai naltu intrarea Tavernicalu pentru individuala ce e sa se numesca.

Comitele suprem primeste juramentulu de la oficiali, in casu de lipsa l' aspidulu de la postioru lor, la demisiunea definitiva va procede intru inactiunile regulare d' aspiduarie.

10. Comitele suprem asema salarielu oficialu l'asudu in mare consideratie regule ce sustau in asta privinta.

11. La patrea bingetaliu comitatene si la raspundere amelor asemate voru sieri de cinisura praxea predeste si regule sustatoru.

12. Dupa publicarea dietei, comiti supremi voru primi instructiuni noo pentru inceperea formale a alegesioru de deputati.

Revista diurnalistica.

Despre diet'a Transilvaneana ser. Wand. — Cu pr nalt' a resolutiun' d' un 28 aug, se desfinetia diet'a Transilvaneana, si se conchiana o diet'a noua conformu legi electorali d' in 3 jun. 1848.

Totu despre acestu obiectu „Debatte” sub titulu „Actiunea Transilvaneana” ni spune urmatoarele. — Dacu sunt adeverate scriile ce se raspundeu prin curentu d' aici, alintre, bine informate, guvernulu si-a statioritu de finitivu programulu seu de actiune pentru Transilvaneana.

„Despre modalitate lui ni se facu inconstientari, cari nu pretindu autenticitate, dar' sunt forte probabile.

„Amendute esentiali sunt:

„Diet'a Transilvaneana se va conchiana cila mai curandu, d' aici intrandu in ca o diet'a.

„Acasta dieta se va ocupa eschisivu de revinutele asu nuntii legi d' inimu Decu e o dieta ad hoc.

„Se presupune ca s' a facutu returnare la ideea ce mai nante o pronunciu diet'a unguresa si transilvaneana, si conformu carei-o comisiune regimolara s' aru insarcinat a aser'a si a presidiu diet'ale modalitate l' inactiunilor unitari legislative intru Ungaria si Transilvaneana. Prin acasta se va lasa un terenu largu pentru pretensiune autonomiei Transilvaneana, astu in osea ce atinge administratiunea, cila si legislatiunea pentru aser'ile speciale a le tierci, d' alta parte si guvernulu capeta mana libera factu cu rezultate impreunari acestoru d'ure tere.

„Descurtu importantu mare, ce o au cestiune de dreptulu publicu, guvernulu respinge verice medicele masocrite, cari aru pot' scribe adeverule rezultatoru intentionate. Spre scopulu acasta-a guvernulu procede d' un punctulu de vedere al vechii constitutiunii Trane, ca caracterul legale alu dietei, si la radice d' a supra de veri-ce indocia, dar' d' alta parte

va lua in scoctiunia cu conscientiozitate relativne intervenite.

„Intru inactiunulu acasta-a guvernulu considerate legile de la 1791, diploma Leopoldina care impune cu sancatiunea pragmatice forma buna desputulu Trane, precum si indreptarile asu a nationalitatiloru proclamata de Inu Sa, — de baso a lo dietei.

„Intr' acustu inactiunulu se voru face tote despatietii ce se referesu la alegeri. De censu conformu legi se ie si f. afara de contributiunea de capu si de adane. Guvernulu la considera acasta censu de corresponditoru cu astu mai verosau, fiindu ca e celu mai usor' a momarda, mai d' ora in Europa intriga.

„Intru aca a administratiuniloru romanu in Transilvaneana precum sunt, totu si in loculu administratoriloru de acustu pasiescu comiti supremi de la 1861.

„Si guvernulu si sustiune organizatiunea de acustu a membri prestari; dar' pentru a da o curgere mai rapede numeresloru lucrari de reforme, membri guvernulu de la 1861 voru d' obligati de post a si cuprinde leuorle loru diet' repus de acustu sen rachiu si epullu catoliculu din Transilvaneana, aciu senatore interieuru d' u Fogarasy.

„Loculu dietei va fi Ciusiulu, unde, precum se scie, Esc. Sa contele Crenueville a transpusu era-a guvernulu.

„Precum se aude, cestiunea de unime va fi unu d' intre primele ateoru, de cari se va ocupa diet'a unguresca.

„Acu candu d' inactiunulu si pregatitoru calu intru liniee astu de mare, nu va fi fora de interesu sa pomnima acelu de un evinimtu, ce se referese forte bine la acasta imprejurare. Mauritiu de Kaiserfeld renuntau de la sesiunea trecuta a senatulu imperiale, care continea multu la caderea sistemului treute si la inaugurarea — pote ca fora vor'a sa — cesti presinte, inoetia de comitulu dietei de Sibiru, mania d' in actiunea sa, conformu pentru a cumpara acolu nisee pamentu pr care se va radica scola de modulu pentru agricultura, si via Primariulu de Petau dede unu banchetu in onora membriloru comitatulu, la care oestiuie d' u Kaiserfeld tinea unu toastu de cuprinsa politicu, d' ase intre altele: „Constitutiunea de fainu si mesagiele tronulu cari se bascau era d' in frunsa comitatulu, care d' incepta cu poporulu d' in osea de Laita. Poporulu ungurescu care a casa la sine stimeza astu de multu continuatate de dreptu si lialitate, trebu sa doresca a le vede acoste valide si d' in osea de Laita. E periculosu asinintu, candu de la persoa regelu Ungariei voiescu a abstrage pr Imperatulu Austriei. Natiunea unguresca, care senatulu imperiale a fortificat cu d' inactiunulu, va astirolitate totu potabile ce sa fresca si de la noi o aser'ose sorte, daca intr' adure nu se pregatose. Contele Belcredi inca n' a facutu nenica ce s' aru pot' dice ca despretiuese dreptulu. O modificatiune a constitutiunii d' in fainu, se pote implenti numai pr cale constitutiunale prin senatulu imperiale.”

FOISIORA.

Semnu despre folosulu unui catedre

de „Limbe neolatine asmenate”

dupa Fogasi-Bucalca.

Traducere din limba italiana in cea romana de Simeone Mangiuciu. (Inchiaru).

Rezo. Crusa' de Manuzi la paragrafulu prima declara „ambra de locu deslinitu ino ne astiu de sora”; la paragrafulu al doilea pune acasta cuvintu „preputu frigu” pr freedo. Vorbulu inactiunale publicatu in „Napoli de Tramante” cu mai buna stilita, pune pentru inactiunale prima cifra” si pentru inactiunale stramutatu „bio” = sonica (locu unbratu ce cade spre mediano) — stramutandu astu rendulu adeptate de Manuzi, si pune de radicea cuventalu bronconu: rioxu, ce inoasme aplicatu spre rocce. Acasta etimologia, nu e mai putru schimbatu ca ac'a a lui Mengiu care o alia in aser', pr care o stramuta cila gradutu in „avilla si in capetu in oraso.

Da tinea adaverata a fi acosta cuvintu d' in Educazione, Anno III, Fasciculu 10.

b'a romane rustice, pentru c' romani (il valaco) are: roca = frigu; rectoru, ruci, reitici; si pentru c' in actiunale ac'a r' rachi = tate, ori r' rachi frigu; verba ce nu e d' in limba araba scria; nici d' in d'aletele arabe de la Alghiri, Tunisi si Maroc, dreptu acasta nici de origine semitica.

Orazo, prutu domnia, locu umbrosu ce d' ase spre mediano, provine de la acasta-i radicea cu o prepun; ce-i modifica inactiunulu, cum esecere de la unu, opuse de la pune. Unelu d'aletele neolatine ce s' aru savate; cele bolonesu si romanesce: Muratore diversitate, sulle anclitica italiana (d' inu. d' a zero), cele catalanu aru: orci prute; acasta. Dera spaniolu: oro = acrutu, se deriva de la acasta-i inoaru cu epet'u sa lui s. **Mediano**

Viviani, in vorbulu seru etimologice dantese, la: rezo d'ice „vorbu monosilabu in d'aletele neolatine, si asid' la: de pro epoca greutata de a face urmeori.

Stanca (pru sinita). Etimologali fantesca supra acesti cuvintu Mangiuciu al asid' d' in latineo: Muratore diversitate, sulle anclitica italiana d' inoaru: stant, ce inoasme a lungelu, usantia; Maszoni-Tonelli lu trage, inceder' va a se d'ice, de la bronconu; stanca, ce inoasme a impedece fidelitate in carere!!! — Este d'ice motiva a r'ide de etimologali. Fara a merge ratiionalu d' in valaco, in Sasona, vomu dice a fi cuvintu d' in limba, vengra latina de pre timpulu lui Traianu imperator, prutu ca Romanulu (il valaco) nec: stango, si nec: ora' alia, vorba spre a inoasme man'a stanga (sinistra), si

stangaru pentru sinistralitu lal, masino (= sinistralu). In vorbulu d'aletelei bolonesu, romanulu si portugalesu, acasta-i r' rachi = tate, ori r' rachi frigu; verba ce nu e d' in limba araba scria; nici d' in d'aletele arabe de la Alghiri, Tunisi si Maroc, dreptu acasta nici de origine semitica.

Orazo, prutu domnia, locu umbrosu ce d' ase spre mediano, provine de la acasta-i radicea cu o prepun; ce-i modifica inactiunulu, cum esecere de la unu, opuse de la pune. Unelu d'aletele neolatine ce s' aru savate; cele bolonesu si romanesce: Muratore diversitate, sulle anclitica italiana (d' inu. d' a zero), cele catalanu aru: orci prute; acasta. Dera spaniolu: oro = acrutu, se deriva de la acasta-i inoaru cu epet'u sa lui s. **Mediano**

Viviani, in vorbulu seru etimologice dantese, la: rezo d'ice „vorbu monosilabu in d'aletele neolatine, si asid' la: de pro epoca greutata de a face urmeori.

Stanca (pru sinita). Etimologali fantesca supra acesti cuvintu Mangiuciu al asid' d' in latineo: Muratore diversitate, sulle anclitica italiana d' inoaru: stant, ce inoasme a lungelu, usantia; Maszoni-Tonelli lu trage, inceder' va a se d'ice, de la bronconu; stanca, ce inoasme a impedece fidelitate in carere!!! — Este d'ice motiva a r'ide de etimologali. Fara a merge ratiionalu d' in valaco, in Sasona, vomu dice a fi cuvintu d' in limba, vengra latina de pre timpulu lui Traianu imperator, prutu ca Romanulu (il valaco) nec: stango, si nec: ora' alia, vorba spre a inoasme man'a stanga (sinistra), si

stangaru pentru sinistralitu lal, masino (= sinistralu). In vorbulu d'aletelei bolonesu, romanulu si portugalesu, acasta-i r' rachi = tate, ori r' rachi frigu; verba ce nu e d' in limba araba scria; nici d' in d'aletele arabe de la Alghiri, Tunisi si Maroc, dreptu acasta nici de origine semitica.

Orazo, prutu domnia, locu umbrosu ce d' ase spre mediano, provine de la acasta-i radicea cu o prepun; ce-i modifica inactiunulu, cum esecere de la unu, opuse de la pune. Unelu d'aletele neolatine ce s' aru savate; cele bolonesu si romanesce: Muratore diversitate, sulle anclitica italiana (d' inu. d' a zero), cele catalanu aru: orci prute; acasta. Dera spaniolu: oro = acrutu, se deriva de la acasta-i inoaru cu epet'u sa lui s. **Mediano**

mozelorilor sale pe care erau asiediată înca și strămosii loro — îndată după eliberarea de robote, d'într-o cură unii apoi sub sistemul absolutu au fost repusi în posesiune, — ce se crede poporul căuta Magiarii injurându spre legi- lora austriace de sub sistemul absolutu, fiindu că ele nu recunosc o triptare deosebită pentru aristocrat, daunele făcute cu voia, sau d'în întemprare în paduri, și în tainarii se pretin- iescu după cubieul austriac, și de după lep- tului ordinaru recunoscuta prin usulu deplinu ala țierei, seu chiaru prin vre-o lege, nici unu precuțu nu li s'ar' curvut că deslănuar? Ce se dica poporul căuta unii posesori intră- dindu si-tăia padurile prin acelu locuri, pe unde satenii nici de cum le potu incuțuguri, seu si- însemna (ciuhaleos) câte unu petecu de vitău în imasiu ca opritu, și rătăcindu o fână a ôre cui-va intrăsculo, aceea o prindu, o cîtu 8 dile incuțu, nătrud-o numai intr'atâta în țiere se nu para de fume, nu o dau fânara para căndu nu le dă proprietariului vitei și sumu de resumparare pe care o coru ei, — si asă unii posesori multioși cărea de a si-implen nesteru- peratulu loro nesatu spre a despoși de bieltulu țieranu de acele ce mai poside înca? — spre dovedirea acestora s'ar' pot' cu dorere aduce pr' multe mesteșme trisle?.

Ce se atinge de portarea unora magiari cu privire la inteligentița romani în afăgure cu poporul romanu, și pentru fiș-care comi- tatus, seu vre-unu cercu mai însemnat, așa barem cătu unu romanu, pe care la numescu „Dicleul romanilor.” — fiindu că poporul se arata cu o ineredere necondiționată cătra acei romani, despre acoraru caracteru nepetatu și buna voință o convinsu deplinu, — poporul romanu înse nici odată nu- i susțiescu uniu ca acestuia, vre-o vorbă sau mai mult de oțm omensca, si se scandalosă pana în adanculu sufletulu de o asemene poreclire nerobiesă, — de altminteze astelulu de observatiuni deosebite chiaru pe acei-ara se întrebuintia, inte- ligențiile romane i servescu numai spre onore, cumea unii barbati si-sciu castigă prin solidi- tatea caracterulu loro astelulu de porecliri d'în partea magiilor, — totu pe acești romani înca i descriu magiari, cu colortu cele mai negre, înse fără de a pot' cătu negru sau unghia negri; — ce mirare e dăra, că între poporul romanu și inteligentița lui stă una legătura atătă de tare și de poterică, în cătu neci foculu si sabiă nu o pot' destace? prin urmare ce mirare e dăca cea mai mica bătă- cioră comisa în contra uniu inteligente romanu în vorba seu în fapta e și în colortu cele mai pe-prunculu de Țani în contra bătătorilor lor?

Bătoporele înse, calanidele, și scermină- riile asupra inteligentiile romane devinu d'în partea fostilor oficiali comitatensi cu deosebire de la anul 1861, și de la cei cari spre la cea de antiță restauratiune de a capeta vre-unu post; — unii ca aceștia-au și si colțiu intru planulu de restaurare, și-au amintu padurii și judii comunali, publicandu în gura mare, cumea cei i septembrie a. c. înca administra- ția de față?.

Ce pasi de vindicare facu în privința acestor capii comitatelor? nu se scie, — si e credu, că capii magiari nu facu nimic în speranța că voru fi denumiți de comiti supremi; căra capii romani înca nu facu nimic d'în temeră facu cu impregurările de acum, — se arata dăra lipsă, și cumca în sefate, privindu se la facu în Guvernu despartimentulu cunvinișce, spre a pot' de tempură incuțuguri anarele amenințate.

Ce mirare e dăca dăca poporul romanu are astelulu de concepte scalcite despre unia- ne Transilvanici cu Ungari! pentru unii d'întră magiari ar' fi fostu lipsa de o dereptate absolutistice de 25 ani, ca să se potă familia- rish cu ideile cosmopolitice.

*) Cole ce le intră dăna coraspondenți astu abături, er' d'în abături nu se pota forma dreptu; cercati loculu lora la București comitate. (Red. in- terim. S. P.)

*) Se nu va fie rusine de astu-fel de epitet, căt aceste numai va înalta, și căt si magiari numescu pe Deak „az orzag bîloșc” iteleptulu țierei; bin ar' fi, de ce nu amia pot' si noi facu în care-va d'în inteligentița noastră, care o vorbă meriță astu felu de nomenclature. (Red. interim. S. P.)

*) Da veți bine! Fi-care vro cite una bontăca de panu, nu aveți neci unu mărțel de fier, și dăra pentru aceea superati, căci după legele constituționale inteligentița va vâ în totu loculu mai mare validitate de căta nasoreu, și dăca romanu si-voira călăpi unu gradă mai mare de progrediu intelectualu decâtă țierei magiari, la ori-o restauratiune comitatense vora pot' reesi invingitori. (Red. interim. S. P.)

Cine vro a multiamu după dreptu și dre- pte pe poporul romanu, acela ara mai înainte se multimesca pe inteligentița romană după mesură complicității epole.

Ce cugeți dăra inteligentița romană des- pre starea politice a națunii sale de astu-di? asi doru cu adevertat a raspunde la aceta în- trebare cătu de precisu, pentru că atunci căndu — multiamia ceirului — o parte însemnată d'în inteligentița magiara se vede a fi porritu pe o cale d'întră și cu frunte deschisa spre a medeloc o contielegere fratresca cu romani, — se știeve ea și romanii se spuna cu sinceritate aceea ce doroscu.

Eu înse nu mi pota aroga unu astelulu de dreptu de a descrie cugețările si dorintele inteligentiile romane, si acele ce dăra le-ai atfinge cu aceta ocaziune sunt numai nise informatiuni și deluciri accidentale, pe care prin conversatiuni mi le-amu castigatu, pe care s'ar' pot' reduce la următoarele:

Romanii cu denumirea Contelui si Gene- raliulu de Haler de conducători a luițiorulu de față, sunt pr' multiamia, intru aceea firmă speranță, că Ecceția sa cu mana de fieră va escută voia Maiestății Sale, care pentru romanu nu pte se fie de cătu numai buna, și cumea va susțien în vigore deplina acele legi a țierei, care asigură egalitate d'repturiloru naturali și individuali, — prin urmare inte- ligențița romană crede, cumea atătu la Cance- laria unia, a Transilvanici și la guvern, cătu si prin comitate și scaunele asasei poporulu romanu va fi reprezentatu prin referenți poporulu cu votu decisivu în acea compitița legală, pe care o prescriu legile țierei cu privire la 4- natiunității și 6. relegiuni — spre aparera intereselor materiale și spirituale, și acetaș a atătu mai vertosu, de ôra ce sub regimulu Keményianu și după acea Nádasd-Reichenstei- niannu romanii — cu privire la starea con- stituțională — la cancelaria au fostu rep- resentati?.

ăra astu-di romanii uniti mai bine decuțu la 4. parte a locutiiloru Transilvanici, nici barem un secretariu nu au, — apoi acta si la guvernă nici de cum nu sunt reprezentati.

Cu privire dăra la cauzele cele însemnate, de exempl. a muntioru revindicati, a Neopo- zitiura, și altele, potu romanii nu n'afredine cu totu d'întrățate ca ei înca se albu hazlari de incherber în acelu consiliu în care muli de familii se potu dăra pte sortii si despoși pe calea administrativă de o posesiune seculară?

Ce se dicu despre interesele religiozicane căndu clerululu romanu cele mai loiale d'în monarchia Austriacă, după consiliulu votioru nostru de ieri, nu se potu impartăi d'în gustare d'repturiloru sale seculare? Ce se dicu despre reprezentatiunea romanilor în comitate după instructiunea provisorie, pe care o au dăta cancelaria a sora ca pe unu situ murt, nevredu a-și dăca cu privire la interesele romaniloru, după ce în cele mai multe comitate între 4. oficiulu cerculari abia se află cătu unulu de vre-o confesiune de a romanilor: — ăra fundulu regiu au fostu susțienuti sub anabiele regiune de locn privilegiatu pentru sau, pentru căra spre a seplese romaniloru si a magiilor s'ar'le

*) Amu si nederepti, dăca amu demăg miteșe partocariu a canceliorulu Nádasd-Reichenstei; căci septu guverneru lora fôrte multu romanu s'au ferit. (Red. interim. S. P.)

redteata înca și unu tribunalu apelaturu în contra legiloru și intereselor țierei, precum în contra intereselor romaniloru și a magiilor.

De altminteze cugețările inteligentiile ro- mane se usescu deplinu cu cele a poporulu: ca voia Maiestății Sale se decida des- pre d'ârtea si venitorulu romaniloru! G. St.

VARIETATI.

— **Una cereșariu** ala Consiliulu reg. de Locu- tiență incuțugie oficiatelu țierei cumea octatiuni creștinu d'în Moldo-Romania pota castigă alți bunuri materialicari, cu dreptuă reciprocitate, fiindu că și guvernulu de Bucuresci la 31 aug. a. tr. dode aceta facultate tuturor creștinilor.

— **Dica Transilvanici.** „N. Fr. Pr. întioșce că înca în septembru acetaș se va publica conchiarura d'ietu Transilvanici, și că esentialmente va stăru în baza lege electorala d'în 1848; totu atunci se va publica și rescriptulu reg. se referose la d'ietu U- ngariu, cu tote căt d'ietu Tra. ara se însepa cu trei septemane mai napoi.

— **Dia Lovis Pop.** v. notăriu comitatense în Biharea, luna trezota (28 aug.) primu diploma de ad- vocatu în lege comite, proviedutu cu calele pre- celtite. DSA. returnă la postulu de mai înainte.

— **Denumire epului Gherlei.** Continu în di- arnala ofișie: Majestății SA imp. reg. Apostolicu cu pr' mlta roslatiune d'în 5 jul. a. c. s'au înduratu pr' gradulu pe canoniculu d'în capitulu de Oradea- Marș Joane Vancu și la denumit de episcopu greo- catulu în Diocesa Gherlei.

— **Denunsi de comiti supremi.** Conducera comitatulu Marmatei e încredințata d'ara comi- telu supremu Iosif Mău. În comitatulu Băcs-Bodog și nămitu comite sup. baronulu Iosif Rodog sen. în Crașna baronulu Bela Bánffy, în Ci- nădă baronulu Albertu Bánhidly.

— **Denunsi de profesori.** Pentru cele trei catredre vacante la gimnaziulu de statu în Sibiu, cancelia d' de curte Tra. denomi pe Jacov Walter prof. la gimn. d'în Iasihrad, Augusta Glembe prof. la gimn. academicu de Viena, Lovis Kraak de la gimn. im- preg. de Ceraști.

— **Red. Sa Parinteze metropolitale Aad. bar. de Siguanu** dode respansu negativu la invitarea d'ă merge la Viena ascundă-se cu multimea afeșiorulu bisericești — astu-felu ni spăna diurnale magiare — precuțu „H. Zig.” insinuată că la demandară expresă a Majest. S. laudatulu metrop. ar' fi plecatu la Viena.

— **Localitate distep. și magice.** Maj. Sa Impe- riatulu cu pr' mlta resoluțiune d'în 29 aug. a. incu- vintătu proiectulu Transilvanici la care s'au învintu si cancelariulu de curte, ca pentru cătu deputatiulu se radice una edificiu nou pe fundulu caserii numite „Sandor” după proiectulu arhitectulu Yld, apelele s'au treca prete 130,000 fl. 6ra pentru cătu de sus se va tocmi saloniulu musalu, la ce se rocare spre de 4396 fl. Spre scoala acetaș-a se voru ante- plăci d'în fundulu palatulu de Bada 50,000 fl. Clăd- riu se voru feli în decursu de trei lănu.

Proprietariu și editoriu: Sigismundu Pop.
Redactoru respunditoriu: Alexandru Romanu.

Depusitoriu de mărfuri de pandia și de albe (rafe) de curundu deschisu
ala lui

JOLL & KELLER

„La Miri“
Peșta, Stra'a Vieni

recumenda bine proviedutul loru depusitoriu

de panza de Rumburg, de Olandia, Irlandia, Creas, de tortu și de Silesia

Ucelte de mesa, seriete de cafea, stergarie, iudarie (buschie, marama) de inn, acoperaminte de mesa și de patu, Gradle albe și colorate, Naschie, Percalina colorata, totu felulu de albe (rafe), Barcheta albu și coloratu, Rochie și acoperaminte de pique și totu felulu de mărfuri de specia acetaș, cu pretiuri forte compu- tate si fipte.

(A-6)